

Hebreos

Nhcui' Ndiose lo'o na lo'o cunta 'in Sñe' ñi

1 ¹Ndiose tyun 'a juesa ycuil' ñi cua' s'ni, scasca ña'an ycuil' ñi lo'o nu ncua nten cula 'in na tsaña'an mxiycuil' ñi 'in yu ncua nguso 'in ñi, ²una ya tucua tsaan, lo' cui' cua' ñii, Ndiose nhcui' ñi lo'o na lo'o cunta 'in Sñe' ñi, nchgaa loo cha' mdyaa ñi cunta 'in can', lo' cui' si'ya ñi mtñan Ndiose chendyu, ³lca ñi xaa 'in Ndiose, lo' chcuil' ña'an lca Ndiose lca ñi, cui' ñi lyi'ya ñi cunta nchgaa loo cha' si'yana tla cha' cuiya' 'in ñi lo'o cha' nu nhcui' ñi. Xa cua' mxicuten ñi qui'ya 'in na —yten tucua ñi tso' cueen 'in Ndiose nu nducua ni' cuaan—. ⁴Yato'o ndon loo la cha' 'in ñi que 'in angujle, si'yana tlyu la cha' cuiya' jui 'in ñi que 'in can'.

Ndon loo la cha' 'in Sñe' Ndiose que 'in angujle

⁵Si'yana ñi sca angujle lo' a juin Ndiose lo'o: —Nu'huin lca Sñen', lo' nan' lcan Sti cua' ñii—, lo' nde xca cha' nu a ycuil' ñi cha' 'in angujle: —Nan' ntsu'hui cha' can Sti ñi, lo' cui' ñi ntsu'hui cha' ca ñi sñen' nan'—. ⁶A cunta xa ca'an tñan ñi ycuil' ca Sñe' ñi loo chendyu re, ndeña'an mdi'in tyaa ñi cha': —Nchgaa angujle 'in Ndiose ntsu'hui cha' cu'ni tnu 'in can'—. ⁷Nde cha' nu m'ni ca'an 'in angujle can': —Nguil'ni ñi cha' si'yana sca cui'in ti lca angujle 'in ñi, lo' nguil'ni ñi cha' si'yana sca quiil' ti lca nguso can' 'in ñi—. ⁸Una ndeña'an nguinu scua cha' 'in Sñe' ñi: —Se'en nu ndlo um tñan, 'un ñi nu lca Ndiose, a ntsu'hui cha' tyii cha' cuiya' 'in um. Tsaña'an nu ndlo um tñan lca na sca cha' cuiya' nu ñi. ⁹Cuil' si'yana nsu'hua loo um cha' nu ñi, lo' nxcuan tloo um cha' ngunan', can' cha' ngulo ton Ndiose 'in um, ñi nu lca Ndiose 'in um, lo' m'ni ñi cha' si'yana lyee la ca tsu'hue chu'hui tiquee um que 'in nchgaa la tucui—. ¹⁰Lo' ti' juin la ñi: —'Un ñi nu lca X'nan hua, cui' um mdi'in tyaa suun um chendyu re ti' culoo, lo' ni' cuaan lca na nu mtñan yaa' um. ¹¹Ña'aan na re tsatii cha' 'in na, una 'un ndi'in um tsala xaa, lo' ña'aan na re nhca cula na tsaña'an nhca ti' sca te', ¹²ntsu'hui cha' xcun' 'in na tsaña'an nhca ti' sca te', lo' cha'an ña'an na, una 'un scaña'an ti um, ñi a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in um—. ¹³Si'yana ñi sca angujle lo' a juin

Ndiose lo'o: —Chcua tso' cueen ñan lja xicu'nin 'in ta'a cusuun quinu nde tuquiya'—. ¹⁴ ¿Ta si'i nchgaa angujle lca ña'an nchca ti' sca nguso 'in Ndiöse nu ngua'an tñan ñi ta yaa' 'in tsalca nu ntsu'hui cha' culo laa ñi 'in?

Cha' tlyu lca na tsaña'an tyi'o laa na

2 ¹Can' cha', 'ni cha' nde lyee la su'hua loo na cha' nu cua' ngune 'in na, cha' si'i nde chcua tijo' na sii' cha' can'. ²Cha' tla nguinu scua cha' nu ycu' angujle nu hasta m'ni cha' mdijin nu ti'i nchgaa nu msti quiya' lo' a ncuja' 'in na, ³ ña'an la ca nare', cha' a su'hua loo na sca cha' nu tlyu nu ntsu'hui cha' culo laa 'in na? Cui' cha' re lca na cha' nu ycu' Ñi X'nan na culo nducua la, lo' nten nu ngune 'in cha' re mxnu scua tla ne' 'in na lo'o na, ⁴ Ndiöse mdaa ñi ca ñi suun lo'o cha' nu mda'an ycu' jun can' lo'o scasca cha' nu tnu nu m'ni ñi, cha' nu kuhue ti' ne', lo' ncuja' chcan' loo scasca cha' cuiya' 'in ñi, a cunta Espíritu nu Luhui 'in ñi mtsa scasca cha' cuiya' 'in jun tsaña'an nu ncuja' ti' ñi. Ñi nu mducua suun cha' tyi'o laa na ⁵ Si'yana Ndiöse a mxnu ñi cha' cuiya' yaa' angujle nu culo tñan chendyu tiyaa xaa, tsaña'an cha' nu mdyisnan nchcui' na cua' ñii. ⁶ Una ntsu'hui nu ycu' sca cha', lo' ndeña'an nguinu scua na: ¿—Tucui lca yu qui'yu, si'yana chu'hui yuhue ti' um 'in yu, lo' tucui lca sñe' yu si'yana su'hua loo um 'in? ⁷ Sca co' xaa m'ni lyo' la um 'in yu que 'in angujle, una yato'o mscuen cuaan um 'in yu lo' msu'hua loo um 'in yu, mdaa um cha' cuiya' 'in yu si'yana culo yu tñan nchgaa na nu mñan yaa' um, ⁸ a sca cha' ta a nguinu nde tuquiya' yu—. Cha' cuaña'an mxnu ñi nchgaa loo cha' yaa' yu, a sca cha' ta a nguinu cunta 'in yu xacan', una ti' lyijyi ca chcan' loo cha' si'yana culo yu tñan nchgaa loo cha'. ⁹ Una cua' nan' 'ya na 'in Jesús, —ñi nu m'ni lyo' la Ndiöse 'in que 'in angujle, una cua' ñii mscuen cuaan ñi 'in can', msu'hua loo ñi 'in— si'ya cha' nu mdijin ñi nu ti'i xa ngujui ñi, lo' si'ya cha' tsuhue nu m'ni Ndiöse lo'o nchgaa nten m'ni ñi cha' ngujui can' tñan loo na. ¹⁰ Ndiöse ntsu'hui ñi cunta nchgaa loo cha', lo' si'ya ñi nguia' nchgaa loo na, lo' mdo'o tiquee ñi tsa lo'o ñi qui'an 'a nten nu ca sñe' ñi la ni' cuaan, can' cha' ntsu'hui suun 'in ñi mdaa ñi cha' cuiya' mdijin Jesús nu ti'i, lo' cuaña'an cu'ni chcu' ñi cha' 'in can', ñi nu mducua suun cha' tyi'o laa nten. ¹¹ Si'yana ñi nu ngui'ni cha' nguinu luhui nten tloo Ndiöse, lo' nu cua' mxnu luhui ñi 'in can' sca sti ti' ñi lo'o, can' cha' a nxijyi'o ti' ñi chcu' ñi lo'o can' lca ta'a ngula ñi, ¹² lo' ndeña'an juin ñi: —Chcuin' lo'o ta'an tucui ca lca um, lo' lja se'en ndiyo' ti'in hua taan loo um—. ¹³ Nde xca cha' nu ycu' ñi: —Nan' tyi'in tyaan quilon 'in Ndiöse—. Lo' xiya' juin ñi: —Ña'an jan ñi, nde ndi'in nan' lo'o sñe' Ndiöse nu mdaa ñi 'ñan—. ¹⁴ Tsaña'an nu lca na cunan' nten chendyu, cui' cuaña'an ncuja' ñi ycu' ñi, lo' ngujui ñi si'yana cujlyo ñi 'in laxa'an nu ntsu'hui cha' cuiya' 'in lo'o cha' ndyija, ¹⁵ lo'

culo laa ñi 'in nchгаа nu nsñi su'hua yaa' cha' ndyija 'in lja nu nda'an ytsen can' loo chendyu re. ¹⁶Cua' jlyo ti' na si'yana a yu'hui yuhue ti' ñi 'in angujle, cui' ca nu —msu'hua yuhue ti' tiquee ñi 'in sñe' ta nten 'in Abraham—. ¹⁷Can' cha' m'ni 'a cha' m'ni ñi 'in ñi tsaña'an ndi'in cha' 'in ta'a ñi lo'o nchгаа loo cha', ña'an ca si'yana ña'an 'tnan ti' ñi 'in nten lo' ca ñi sca nu ndon loo lati nu nsu'hua loo tñan 'in Ndiose, lo' xicuten ñi qui'ya 'in na. ¹⁸Loo nu ycui' ñi mdijin ñi scasca nu ti'i, can' cha' nchca 'in ñi ta yaa' ñi 'in nchгаа nu ndijin cha'.

Ndon loo la Cristo que 'in Moisé

3 ¹Can' cha', 'un jun ta'a na nu cua' msuhui Ndiose 'in, 'un nu cua' msi'ya Ndiose 'in quiaa nde ni' cuaan, su'hua loo um 'in Cristo Jesús, ñi nu ndiya qui'an ti' na, ñi nu ngua'an tñan Ndiose 'in, cui' ñi nu ndon loo lati nu njñan cha' 'in na tloo Ndiose. ²Ñi ndi'in cha' 'in ñi lo'o Ndiose nu ngulo ton 'in ñi, tsaña'an —ñi ndi'in cha' 'in Moisé lo'o nchгаа tñan nu mdaa Ndiose 'in lja ta nten 'in ñi—. ³Una Jesús lyee la ndon loo cha' 'in ñi que 'in Moisé, si'yana tsaña'an ndi'in cha' 'in sca na'an, a ntsu'hui lyoo la na que nu nxiton 'in na. ⁴Nchгаа na'an jui nu mtñan 'in na, una Ndiose lca nu mdi'in tyaa suun nchгаа loo cha'. ⁵Cha' ñi si'yana yu Moisé ncuca yu sca nguso 'in Ndiose, lo' msu'hua loo yu nchгаа tñan nu mdaa ñi 'in yu lja ta nten 'in ñi, si'yana taa yu suun ña'an cha' nu cu'ni ñi tiyaa xaa. ⁶Una Cristo ña'an Sñe' Ndiose lca ñi, ndlo ñi tñan na'an 'in ñi, lo' na'an can' lca nare', una cha' xñi ton tla na 'in na, lo' a cu'ni na'an ti' na lo'o cha' nu nta na, tsu'hue ntsu'hui tiquee na tsaya' tyi'o na loo chendyu re.

Mdaa Ndiose sca se'en xitñan' quichen 'in ñi

⁷Can' cha' ndeña'an nchcui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose: —Cua' ñii cha' cua na ton nscan um cha' nu nchcui' Ndiose, ⁸ñi a cu'ni tla um cusya 'in um, tsaña'an m'ni lye' ti' um lja mda'an um se'en ngutyi can', ⁹se'en mdaa nten cula 'in um cha' nsin' ti' 'ñan, ngunan ña'an nxiscuen tique' 'ñan, lo' siya' na'an tloo ne' cha' nu tnu m'nin ni' tucua yla yjan can'. ¹⁰Si'ya cha' can' ngulu'un 'a tin' lo'o ta nten can', lo' nen: Scaña'an ti ngui'ni tucua ti' cusya 'in ne', lo' a nchca su'hua loo ne' tucueen nu 'ñan. ¹¹Can' cha' ycui' nsin' tin' lo' mdi'in tyaan sca cha' lo'o ne' si'yana a sten ne' se'en ntsu'hui cha' xitñan'—. ¹²'Un jun ta'a na, xñi um cunta si'yana ñi sca um lo' a sten cha' ngunan' ni' cusya 'in um uta cu'ni tucua ti' um lo' tsato'o chcuca tijyo' um sii' Ndiose, ñi nu lo'o ca, ¹³cui' ca nu taa um cha' tnu tiquee 'in ta'a um cunda scaa tsaan, lja nu ti' ndyijyi xaa ña'an nchca ti' cua' ñii, si'yana ñi sca um a ca tla cusya 'in um si'ya cha' cuiñi nu ljaan loo qui'ya. ¹⁴Nare' cua' m'ni ca'an 'in na lo'o tso' 'in Cristo, cha' xñi ton tla na 'in na lo'o cha' nu ya qui'an ti' na ti' culoo, tsaya' nu tyi'o

na loo chendyu re, ¹⁵ tsaña'an nchcui' quityi 'in Ndiose: —Cha' cua na ton nscan um cua' ñii cha' nu nchcui' Ndiose, ñi a cu'ni tla um cusya 'in um, tsaña'an nu cua' m'ni lye' ti' um—. ¹⁶ ¿Ti' nu ngune 'in lo' m'ni lye' ti' cha' nu ycui' Ndiose? ¿Ta si'i nchgaa nten nu mdo'o lo'o Moisé se'en lca Egipto? ¹⁷ ¿Ti' nu si'ya yten cha' nsin' ti' tiquee Ndiose tsani' tucua yla yjan? ¿Ta si'i nu m'ni qui'ya can', cui' tsalca nu ngujui se'en ngutyi can'? ¹⁸ ¿Ti' nu lo'o mdi'in tyaa ñi cha' si'yana a sten se'en ntsu'hui cha' xitñan' ñi? ¿Ta si'i nten nu a ncuja'an can'? ¹⁹ Ndyi'ya na cunta ñi cha' a ncuja sten ne', cui' si'yana a ya qui'an ti' ne' 'in Ndiose.

4 ¹ Can' cha' chu'hui sca ytsen ni' cusya 'in na, lja nu ti' nscua cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose si'yana tca sten na se'en mdaa ñi xitñan' na, ña'an tu' tsato'o a chcujaan um cunta cha' tsu'hue can'. ² Si'yana lo'o nare' jui nu ycui' cha' tsu'hue 'in Ndiose tsaña'an yato'o 'in ne' can', una cua cha' ti ngune 'in ne' si'yana a ya qui'an ti' ne'. ³ Una tsalca naa ne' nu ndiya qui'an ti', cua' m'ni ca'an 'in na se'en mdaa Ndiose xitñan' na, si'yana cui' ñi m'ni tyi'ya ñi se'en can' xa juin ñi: —Can' cha' ycui' nsin' tin' lo' mdi'in tyaan sca cha' lo'o ne' si'yana a sten ne' se'en ntsu'hui cha' xitñan'—. Xa ycui' ñi cha' re cua' lca nchgaa tñan 'in ñi ti' xa mtñan ñi chendyu. ⁴ Nde xca cha' nu ycui' ñi cha' 'in tsaan nu mxitñan' ñi: —Ndiose m'ni tyii ñi nchgaa tñan 'in ñi, lo' mxitñan' ñi nu cua' nchca cati tsaan—. ⁵ Lo' xiya' m'ni tyi'ya ñi se'en can' xa juin ñi: —A sten ne' se'en ntsu'hui cha' xitñan'—. ⁶ Can' cha' ca cuiya' ti' na si'yana ntsu'hui nu ti' lyijyi sten se'en can', si'yana nten nu ngune 'in cha' tsu'hue re ti' culoo, a yten ne' si'ya cha' lye' ti' 'in ne', ⁷ can' cha' xiya' mdi'in tyaa ñi xca tsaan, ña'an nchca ti' cua' ñii, tsaña'an mxicyui' ñi 'in yu Davi, lo' juin ñi: —Cha' cua na ton nscan um cua' ñii cha' nu nchcui' Ndiose, ñi a cu'ni tla um cusya 'in um—. ⁸ Cha' yu Josué yten lo'o yu 'in nten can' se'en ntsu'hui cha' xitñan' ne', a tyi'in tyaa 'a ñi xca tsaan nde loo la. ⁹ Ca cuiya' ti' na si'yana quichen 'in Ndiose ti' nducua tloo jun sten jun se'en nu ntsu'hui cha' xitñan' jun. ¹⁰ Tsalca nu cua' yten se'en nu mdaa Ndiose xitñan', cui' si'yana cua' ngula' ti' lo'o tñan 'in, tsaña'an mxitñan' Ndiose lo'o tñan 'in ñi. ¹¹ Can' cha' taa na juesa sten na se'en ntsu'hui cha' xitñan' na, lo' a cu'ni lye' ti' na ña'an nu m'ni ne' can'. ¹² Si'yana ycha' Ndiose lo'o ca na lo' tla cha' 'in na, lye la cha na que 'in spada nu chcuja tso' cha, nguiten na la ni' cusya 'in na lo' nsla ti'in na cha' tiyaa 'in na se'en nu qui'ñi lati, lo' ndiyohui na lo'o ña'an nu lca tiquee na. ¹³ Ñi sca na nu mtñan Ndiose, a tca chu'hui cutsi' na tloo ñi, cui' ca nu nchgaa loo na ndi'in la tloo ñi siya' ti, ñi nu ntsu'hui cha' tyaa na cunta tloo tiyaa xaa.

Scati Jesús nsuhui cha' 'in na tloo Ndiose

¹⁴ Si'yana cua' yten sca nu ndon loo lati la tloo Ndiose lo'o cunta 'in na, cui' Jesús nu lca Sñe' Ndiose, can' cha' xñi ton tla na 'in na lo'o cha' nu

cua' ya qui'an ti' na. ¹⁵Si'yana ñi nu ndon tiyaa can', nu ndon loo lati nu ndyi'o cha' 'in na tloo Ndiose, a lca ñi sca nu a ndii ti' cha' nu ndijin na, cui' ca nu cua' mdijin ñi scasca loo cha' tsaña'an cha' nu ndijin na, una a siya' m'ni ñi qui'ya. ¹⁶Can' cha' cu'ni tnu tiquee na tsa na cui' la se'en nducua ñi, cui' ñi nu ntsu'hui cha' tsu'hue 'in, ña'an ca si'yana ña'an 'tnan ti' ñi 'in na, lo' ta yaa' ñi 'in na xa ndijin na cha'.

5 ¹Si'yana sca yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ndlo ton nten quichen 'in yu si'yana tyi'o yu cha' 'in ne' tloo Ndiose, ti'in tyaa yu lcuan tloo ñi, lo' tiquin tucua yu 'ni si'ya qui'ya 'in ne'. ²Ntsu'hui cha' tlyu ti' 'in yu lo'o sca nu chin' cha' 'in uta lo'o sca nu a nscua se'en cha' 'in, si'yana lo'o yu ndii ti' yu na'an ti' yu. ³Can' cha' 'ni cha' tiquin tucua yu 'ni tloo Ndiose si'ya qui'ya 'in yu, a cunta si'ya cha' 'in nten. ⁴Ñi sca tucui lo' a tca tyon lo'o cha' cuiya' re si'ya cha' 'in ti, cui' ca nu Ndiose ndi'in tyaa 'in can', tsaña'an m'ni ñi lo'o yu Aaron. ⁵Cui' cuaña'an Cristo a mdi'in tyaa ñi 'in ñi ca ñi sca nu ndon loo lati nu cu'ni tñan 'in Ndiose, cui' ca nu ndeña'an juin Ndiose 'in ñi: —Nu'huin lca Sñen', lo' nan' lcan Sti cua' ñii—. ⁶Ndeña'an nchcui' xca se'en loo quityi can': —Nu'huin lca nu cu'ni tñan 'ñan tsala xaa, tsaña'an cha' cuiya' nu ndon lo'o Melquisedec—. ⁷Xa mda'an Cristo loo chendyu re mjñan ñi cha' tsu'hue 'in Ndiose, hasta lo'o tyi'a quiloo ñi nguilo xa ycuil' cueen ñi lo'o nu tca culaa 'in ñi loo cha' ndyija, lo' m'ni cunta Ndiose cha' nu ycuil' ñi si'yana m'ni suun ñi 'in ñi. ⁸Siya' lca ñi Sñe' Ndiose, una m'ni cha'an ñi lo'o scasca cha' nu mdijin ñi lo' ncuja ja'an ñi 'in Sti ñi. ⁹Xa cua' mda'a nchgaa tñan nu mdo'o 'in ñi, mducua suun ñi cha' nu tyi'o laa nten tsala xaa, nchgaa nu ca ja'an 'in ñi, ¹⁰lo' mdi'in tyaa Ndiose 'in ñi lca ñi sca nu ndon loo lati nu cu'ni tñan 'in ñi lo'o cha' cuiya' nu ndon lo'o Melquisedec.

A tyi'o tso' na sii' Cristo

¹¹Chon' cha' re qui'an 'a cha' tca chcuil' na, lo' tucui 'a ña'an tyi'o scua la na, si'yana que' 'a ndyi'ya um cunta 'in na. ¹²Ta si'i na cua' nga'an cha' culo'o um 'in xca tucui, cua' yaa ña'an s'ni la ngui'ni cha'an um cha' re, una nde nducua tloo um caja nu culo'o 'in um cha' 'in Ndiose lo' xiya' tyisnan cu'ni cha'an um cha' nu n'ni cha'an sca nu cui ti, ti' nchca ti' um co'o um styi' loo nu nga'an cha' cunajo'o 'in um na nu cua' ngula la. ¹³Tsalca nu ti' ndyi'yo styi' a ndyi'ya cunta cha' nu ñi 'in Ndiose, si'yana ti' cune' can'. ¹⁴Una sca nten nu cua' ngula ton, 'ni cha' 'in lo'o sca na nu cua' ngula la, lca can' sca nu cua' ndon tiyaa, lo' tca culohui can' ti ña'an cha' nu tsu'hue lo' ti ña'an cha' nu a tsu'hue.

6 ¹Cua' s'ni mdyisnan na lo'o cha' 'in Cristo, can' cha' taa na juesa tsa na nde loo la tsaya' nu cula ton na, lo' si'i nu xitucui na xiya' ña'an ntsu'hui cha' xilo'o chon' na qui'ya, uta tsa qui'an ti' na 'in Ndiose, ²lo'o cha' nu chcuja tya na, uta xa ndyi'in tyaa ne' yaa' ne' 'in na, ta lo'o ña'an nu ntsu'hui cha'

tyiqui'o ne! ngujui, uta si'yana ca xñan bsya 'in ne! lo! tyijyin ne! nu ti'i tsala xaa. ³Tsa quiñan na nde loo, una cha! Ndiose taa ñi cha! cuiya!. ⁴Si'yana sca nu cua! m'ni cha'an, lo! ncuan xu'hue cha! tsu'hue 'in Ndiose tsatlyu lo'o Espíritu nu Luhui 'in ñi, ⁵a cunta cua! ngüi ti! can! tsala ña'an tsu'hue ycha! Ndiose, lo! tsala xaa ntsu'hui cha! cuiya! 'in ñi, ⁶lo! cha! tyi'o tso! can!, a caja nu xiton 'in lo! xitsa'an cha! tiyaa 'in xiya!, si'yana ña'an loo cha! xiya! jyi'in ca'an can! 'in Sñe! Ndiose loo cusi, se'en nu tyi'o cha! jyi'o 'in ñi tloo nchgaan nten. ⁷Nguaiaa cha! 'in can! tsaña'an nguaiaa cha! 'in sca yuu se'en nu tsu'hue ndyi'ya quioo, tsu'hue 'a nchca tñan na nu nguita 'in na, can! nchca chcan! loo cha! tsu'hue nu ndaa Ndiose. ⁸Una sca loo yuu se'en nu nchu ti'in quiche!, a sca cunta ntsu'hui 'in na, chen nchcui caan yuhue! 'in na lo! tsato'o squin na. ⁹Cunta cha! nu 'in um, 'un jun ta'a na nu ndyu'hui cuiya! ti' hua 'in, siya! cuaña'an ycui! hua lo'o um, una nducua tloo hua qui'ni ca'an 'in um lo'o cha! tsu'hue nu taa Ndiose 'in nu ntsu'hui cha! tyi'o laa. ¹⁰Si'yana Ndiose ñi ndi'in cha! 'in ñi, lo! a njlya ti! ñi tñan nu ngui'ni um si'ya cha! 'in ñi, cui! cha! tsu'hue nu ndyi'o tiquee um tsaña'an nda yaa! um 'in jun ta'a na, lo! ngui'ni um 'in na hasta cua! ñii. ¹¹Una nducua tloo hua si'yana cunda scaa um nde lye la tyi'o tiquee um lo'o cha! nu nta um, tsaya! chcuan um cunta 'in na xa tsatii cha! nu nchca loo chendyu re, ¹²lo! a taa um ya! ca ndaja ti! um, cui! ca nu cu'ni cha'an um 'in scasca nu nchcuan cunta cha! nu mdi'in tyaa Ndiose, si'ya cha! nu ndiya qui'an ti! lo! a n'ni na'an ti!. ¹³Xa mdi'in tyaa Ndiose sca cha! lo'o Abraham, a jui xca nu ndon loo la cu'ni tyi'ya ñi, cui! ca nu ticuii! 'in ñi m'ni tyi'ya ñi, ¹⁴lo! juin ñi 'in yu: —Nu cha! ñi s'ni nan! cu'nin tsu'hue lo'o, lo! cu'nin cha! ca qui'an sñe!—. ¹⁵Loo nu yu'hui cha! tlyu ti! 'in yu mta yu cha! nu cua! mdi'in tyaa Ndiose, can! cha! m'ni ca'an cha! tsu'hue can! 'in yu. ¹⁶Nten chendyu xa ndyi'in tya tla ne! sca cha!, 'ni cha! n'ni tyi'ya ne! 'in xca tucui nu ndon loo la que 'in ne!, lo! siya! lye la nchcui! tyijyin ne!, una cui! xaa nxi'yu co! cha! nu nchcui! ne! si'ya cha! nu ndyi'in tya tla ne! can!. ¹⁷Can! cha! Ndiose mdi'in tyaa tla ñi cha! lo'o Abraham, si'yana ncua lca tiquee ñi culyo scua la ñi cha! nu ycui! ñi, lo! a cu'ni tucua ti! nchgaan nu ntsu'hui cha! qui'ni ca'an cha! tsu'hue can! 'in. ¹⁸Nde tucua cha! nu a caja nu xitsa'an: Tsaña'an m'ni tyi'ya ñi 'in ñi ticuii! ñi lo'o cha! nu mdi'in tyaa ñi can!. Lo! si'yana Ndiose a tca cuiñi ñi, nde lye la ndyijyi cha! tnu tiquee 'in na, tsalca naa nu cua! mxnu ca'an chon! cha! nu a tsu'hue, ña'an ca si'yana tca chcuan na cunta cha! nu cua! mdi'in tyaa ñi lo'o na. ¹⁹Cha! re nda yaa! 'in cusya 'in na si'yana a tyi'o tso! na, lo! si'ya cha! re tca sten na la tloo ñi, ²⁰cui! ni! cuaan se'en yten Jesús culo nducua la que 'in nare!, —ñi nu ndon loo cu'ni tñan 'in Ndiose tsala xaa, tsaña'an cha! cuiya! nu ndon lo'o Melquisedec—.

Cha! 'in Melquisedec nu m'ni tñan 'in Ndiose

7 ¹—Yu Melquisedec ncua yu Ree 'in quichen Salem, lo! m'ni yu tñan 'in Ndiose, ñi nu tlyu lati. Yato'o xa mxitucui yu Abraham m'ni

yu canan 'in xca ta ree can', yu Melquisedec can' ya ycua 'in Abraham, lo' mjñan yu 'in Ndiose si'yana ta yaa' ñi 'in Abraham—. ²Xacan' yu Abraham sca se'en mdi'in tyaa yu scaa ta lcuan, na nu ngulyaa yu se'en yaa yu cusuun, lo' mdaa yu 'in na 'in Melquisedec. Nii Melquisedec nchca ti' na chcui' na culo nducua la: Ree nu ñi ndi'in cha' 'in, a cunta nchca ti' na chcui' na Ree 'in quichen Salem, Ree nu n'ni cha ndyi'in tsu'hue nten. ³Yu Melquisedec can' a yu'hui nten cula 'in yu, ñi ta nten 'in yu, a chcan' ñi xaa ngula yu uta ñi xaa ngujui yu, ncuca yu tsaña'an nguiaa cha' 'in Sñe' Ndiose, lo' tsala xaa tucua tloo Ndiose 'in yu. ⁴Can' cha' quiñan tsu'hue ca ti' um, tsala ña'an tlyu cha' cuiya' ndon lo'o yu, hasta Abraham nu ncuca nten cula 'in na lo' mdaa lcuan 'in yu, cui' na nu tsu'hue lati nu ngulyaa yu se'en yaa yu cusuun. ⁵Tsalca nu ngui'ni tñan 'in Ndiose, cui' nu lca ta nten 'in Levi, ntsu'hui suun 'in yu chcuca yu cunta sca ta lcuan nu ndaa nten quichen 'in yu tsaña'an cha' nu nchcui' lee, cui' nten nu ti' nchca ta'a yu tsatlyu lo'o tso' 'in Abraham nu ncuca nten cula 'in ne'. ⁶Una yu Melquisedec can', siya' a tucui nchca yu 'in ta nten 'in Levi, una mchcuca yu cunta sca ta lcuan nu mdaa Abraham 'in yu, xacan' mjñan yu 'in Ndiose si'yana ta yaa' ñi 'in Abraham, nu cua' m'ni ca'an cha' tsu'hue can' 'in. ⁷La ndi'in cha' re si'yana sca nu ndon loo lati yato'o mcuan yu 'in sca nu 'ya la ndi'in cha' 'in. ⁸Loo chendyu re nchcuca ne' cunta lcuan nu ndaa ticui' ta'a nten ne' nu ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in, una yu Melquisedec nguinu scua cha' si'yana lo'o ca yu. ⁹Tca chcui' na si'yana xa nu mdaa Abraham sca lcuan 'in Melquisedec, ña'an loo cha' 'in Levi mdaa yu 'in na, nu ntsu'hui suun 'in chcuca cunta lcuan can', ¹⁰si'yana loo chendyu 'in yu Abraham ca ntsu'hui cha' caan Levi, lo' a nchca tiyaan yu chendyu xa ya ycua yu Melquisedec can' 'in Abraham. ¹¹Cha' cua na tloo Ndiose nguinu scua tla cha' 'in Levi tsaña'an cha' cuiya' nu mdon lo'o yu (si'yana lo'o cunta 'in yu m'ni cha'an ne' cha' 'in lee), a 'ni 'a cha' ti' tyi'o ton xca nu cu'ni tñan 'in Ndiose tsaña'an tlyu cha' cuiya' nu ndon lo'o yu Melquisedec, una si'i loo ta nten 'in yu Aaron ntsu'hui cha' tyi'o ton can'. ¹²Si'yana cha' tyi'o ton xca nu cu'ni tñan 'in Ndiose, 'ni cha' lo'o lee can' cha'an na xacan'. ¹³Una ñi nu nchcui' na cha' 'in re, loo xca ta ne' Israel yaan ñi, lo' a m'ni ca'an 'in ta nten can' lo'o tñan nu 'in Ndiose. ¹⁴Nchgaa na jlyo ti' na si'yana Ñi X'nan na yaan ñi loo ta nten 'in Judá, lo' a siya' ycui' Moisé cha' 'in ta nten can' si'yana sten ne' loo tñan 'in Ndiose. ¹⁵La 'a ndi'in cha' re, cha' cuaña'an mdo'o ton xca nu sten loo tñan 'in Ndiose, tsaña'an ndi'in cha' 'in Melquisedec, ¹⁶una si'i lo'o cunta 'in lee can' mdo'o ton ñi, uta si'yana lca ñi ta nten nu ntsu'hui cha' chcuca cunta tñan can', cui' ca nu mdo'o ton ñi si'ya sca cha' cuiya' nu tlyu nu a ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in. ¹⁷Si'yana ndeña'an ndaa Ndiose suun cha' 'in ñi: —Nu'huin lca nu cu'ni tñan 'ñan tsala xaa, tsaña'an cha' cuiya' nu ndon lo'o Melquisedec—. ¹⁸Nchca chcan' ña'an

si'yana nchgaa cha' nu mxnu scua Ndiose ti' culoo cua' nguinu ca'an chon' na, si'yana a jueasa 'in na, ñi a ncuca culo laa na 'in na, ¹⁹(si'yana lee can' a ncuca 'in na cu'ni chu'hue na cha' 'in na tloo Ndiose), una chon' cha' re cua' mdi'in tyaa ñi sca cha' nu tsu'hue lati nu tca tsa lo'o 'in na la tloo Ndiose. ²⁰Xa nu mdi'in tyaa ñi cha' re, m'ni tyi'ya ñi 'in ñi, ²¹una nchgaa la ña'an yu nu mdo'o ton nu sten loo tñan 'in ñi, a tucui nu m'ni tyi'ya 'in ñi xacan', una xa mdo'o ton ñi re, ndeña'an nguinu scua cha' nu ycui' Ndiose: —Ñi X'nan na m'ni tyi'ya ñi 'in ñi, lo' a ntsu'hui cha' xitsa'an ñi cha' nu cua' mdi'in tyaa ñi—, lo' juin ñi: —Nu'huin lca sca nu cu'ni tñan tñan tsala xaa, tsaña'an cha' cuiya' nu ndon lo'o Melquisedec—. ²²Nde nchca chcan' ña'an si'yana nguinu scua sca cha' nu tsu'hue lati lo'o na, lo' Jesús lca ñi cuiya' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose si'yana tca chcan na cha' tsu'hue can'. ²³Una nchgaa la ña'an yu nu m'ni tñan 'in Ndiose, cui' xaa nxi'yu co' tñan nu ngui'ni yu si'ya cha' ndyija can', can' cha' scasca yu yten yu loo tñan can', ²⁴una Jesús si'yana ndi'in ñi tsala xaa, a ntsu'hui cha' xi'yu co' tñan nu ngui'ni ñi, ²⁵can' cha' nchca 'in ñi culo laa ca ñi 'in tsalca nu tiyaa tloo Ndiose si'ya cha' cuiya' 'in ñi, ndi'in ñi tsala xaa lo' nñan ñi 'in Ndiose si'ya cha' 'in can'. ²⁶Sca ñi nu ndon loo la nu ngui'ni tñan nu cuaña'an, 'ni cha' 'in na lo'o ñi si'yana lca ñi sca nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose, luhui cha' tiyaa 'in ñi, a sca qui'ya nducui ncha'an 'in ñi, ñi sca coo', ñi a nguiaa cha' 'in ñi ña'an nten qui'ya chendyu, mchcan ñi sca cha' cuiya' nu tlyu la ni' cuaan. ²⁷Ñi a ntsu'hui cha' tiquin tucua ñi 'ni tloo Ndiose cunda scaa tsaan tsaña'an m'ni nchgaa la ña'an yu nu ndon loo can', culo nducua la si'ya qui'ya 'in yu, xacan' si'ya qui'ya 'in nten quichen, una Jesús xa mdyaa ñi 'in ñi, siya' ti mxicuten ñi qui'ya 'in na tloo Ndiose. ²⁸Si'yana cunta 'in lee chacui' nten nu jo'o ndi'in cha' 'in nchcan cunta tñan 'in Ndiose, una nde loo la can' xa cua' m'ni tyi'ya ñi 'in ñi, ngulo ton ñi 'in Sñe' ñi, cui' sca nu m'ni chcu' ñi cha' 'in tsala xaa.

Ndyi'o Jesús cha' 'in na si'ya cha' nu cui ti

8 ¹Cha' nu ndon loo lati nu lryan nchcu' na, si'yana cua' mdo'o ton sca nu tyi'o cha' 'in na tloo Ndiose, ñi nu cua' yten tucua tso' cuen se'en ndlo Ndiose tñan ni' cuaan, ²lo' lca ñi sca nu lyi'ya loo se'en luhui 'a 'in Ndiose, ycui' ca te' na'an nu mxiton Ñi X'nan na, lo' si'i lo'o jueasa 'in nten chendyu. ³Si'yana nchgaa la ña'an yu nu ndyi'o cha' 'in nten tloo Ndiose, ndyi'o ton yu si'yana tsa lo'o yu lcuca lo' tiquin tucua yu 'ni tloo Ndiose, can' cha' lo'o Jesús m'ni cha' ya lo'o sca lcuca tloo ñi. ⁴Cha' cua na ti' ndi'in Jesús loo chendyu re, ñi a cu'ni ñi tñan re, si'yana cua' lca yu nu ndyi'an lo'o lcuca tloo Ndiose tsaña'an nchcu' lee. ⁵Tñan nu ngui'ni yu can' lca na sca lcuca uta sca xñi cha' nu nchca la ni' cuaan, si'yana nde cha' ngulo'o Ndiose 'in Moisé xa ntsu'hui cha' tsaa' te' na'an can', lo' juin ñi 'in yu: —Xñi cunta si'yana tñan 'in na chcu' na'an lcuca nu na'an

xa ndon loo qui'ya Sinaí—. ⁶Una tñan nu mhcuan Jesús cunta, tla la nscua cha' 'in na si'yana cui' ñi ndo'o ñi cha' 'in na tloo Ndiose. Cha' nu mxnu scua ñi re ndon loo la na, lo' llyan lo'o na qui'an la cha' tsu'hue 'in na. ⁷Cha' cua na mdo'o scua ne' lo'o cha' nu mxnu Ndiose ti' culoo, a ntsu'hui 'a cha' ti' caan xca cha' nde loo la can'. ⁸Si'yana ndeña'an ngusun lo'o Ndiose 'in ne': —Ña'an jan ñi, cua' llyaan sca tsaan, juin Ñi X'nan na, xa nu tyi'in tyaan sca cha' nu cui ti lo'o ne' Israel, a cunta lo'o Judá. ⁹Una si'i ña'an cha' mdi'in tyaan lo'o nu ncu nten cula 'in ne', xa msñin yaa' ne' lo' ngulyoon 'in ne' se'en lca Egipto. Lo' si'yana a mxu'hua se'en ne' cha' nu mdi'in tyaan, can' cha' a yu'hui yuhue 'a tin' 'in ne', juin Ñi X'nan na. ¹⁰Can' cha' nde tyi'in tyaan sca cha' lo'o ne' Israel, xa cua' mdijin tsaan can', juin Ñi X'nan na. Quinu yu'hui cha' nu ngulon tñan ni' cha' tiyaa 'in ne', a cunta quinu scua na ni' cusya 'in ne'. Nan' can Ndiose nu chu'hui cunta 'in ne', lo' ca ne' quichen ñan. ¹¹Ñi a 'ni 'a cha' ti' caja nu culo'o 'in ta'a nten ne' uta 'in ta'a ngula ne' ña'an ndi'in cha' 'in Ndiose, ta ljuin can': ¿Ta jlyo ti' um cha' 'in Ñi X'nan na? Si'yana nchгаа tucui chu'hui lyoo ñan, ti' nu suhue lati hasta lo'o nu cula. ¹²Xicuten qui'ya 'in ne', lo' a quia yu'hui 'a tin' qui'ya m'ni ne' lo'o cha' lye' ti' 'in ne'—. ¹³Xa juin ñi si'yana cua' mdi'in tyaa ñi sca cha' nu cui ti, cui' si'yana cua' mdijin cha' nu mxnu scua ñi ti' culoo, lo' sca na nu cua' nguiaa ndijin cha' 'in, nchca cula na si'yana cua' nchcui cui' cha' lyijyi yu'hui na.

9 ¹Cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose ti' culoo, cua' lca ña'an ntsu'hui cha' cu'ni tnu ne' 'in ñi a cunta nguia' sca te' na'an se'en nu luhui 'in ñi. ²Si'yana ndeña'an nguia' te' na'an can': Culoo se'en can' ndlo'o naan ne' 'in na Sca Se'en nu Luhui, can' ndon se'en nchcua quii' ndiquin, lo'o msa se'en nchcua jaslya nu cua' mcuan 'in Ndiose. ³Ticui' ni' te' na'an can' nducui ndijin sca te' tlu'hue la can', lo' nde chon' te' can' lca na Sca Se'en nu Luhui Lati, ⁴can' ndon sca se'en nguia' lo'o oro se'en nu ndiquin na nu xityi'i, a cunta nscua quiñan' nu luhui lati 'in Ndiose, ña'aan na nguxen oro 'in na. Can' ntsu'hui sca quiton' nu chacui' oro se'en ntsu'hui maná, a cunta lo'o yca scaan yu Aaron, cui' nu ytsu tin can', a cunta lo'o ca' quee se'en ngua'an scua lee 'in Ndiose. ⁵Chon' quiñan' can' ndon tucua lcuin angujle nu mdo'o loo xaa 'in Ndiose, jlyu'hue angujle can' nscua na chon' quiñan' se'en nsuhui ñi qui'ya 'in nten. Cua' ñii, a tca chcuil' na cha' 'in quiñan' can' lyee la. ⁶Xa ti' nducua te' na'an can', nchгаа xaa ndlyu scasca yu se'en nu ndiyaa culoo na can', si'yana cu'ni cunta yu tñan nu ntsu'hui yaa' yu tloo Ndiose, ⁷una se'en nu luhui lati can', scati yu nu ndon loo la nguiten yu 'in na siya' ti sca yjan, una 'ni cha' sten lo'o yu tne 'ni se'en can' si'ya qui'ya 'in yu a cunta si'ya qui'ya m'ni nten quichen lo'o cha' tinto 'in ne'. ⁸Si'ya cha' re, Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ntsa' ñi 'in na si'yana lja nu mducua te' na'an can', a nchca

quila sca tucueen nu tiyaa se'en nu luhui lati 'in Ndiose. ⁹Nchгаа cha' re ndaa na cha' tiyaa 'in na cua' ñii, siya' ndyi'an lo'o ne' lcuan lo' ndiquin tucua ne' 'ni tloo Ndiose, una a ncuа suhui na cha' tiyaa 'in nu nducui cha'an cha' can', ¹⁰si'yana lca na chacui' cha' nchcu uta na nu ndyi'yo ne', a cunta scasca ña'an nsuhui ne' 'in ne' lo'o na nu nguila' ne', lo' nguinu scua cha' re tsalja nu tiyaa tsaan chca cui na. ¹¹Cua' yaan Cristo, ñi nu ndon loo lati nu ndyi'o cha' 'in na tloo Ndiose, lo' yan lo'o ñi cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in na, si'yana cua' yten ñi ni' sca te' na'an nu tlyu la, nu luhui la, una a nducua na loo chendyu re si'yana si' nten chendyu mtñan 'in na. ¹²Siya' ti yten ñi Se'en nu Luhui Lati 'in Ndiose, lo' a ntsu'hui 'a cha' ti' sten ñi xiya', una a yten lo'o ñi tne scasca loo 'ni, cui' ca nu lo'o ycui' ca tne ñi yato'o msuhui ñi 'in na tsala xaa. ¹³Cha' cuaña'an nguinu luhui ne' si'ya tne scasca 'ni, uta si'ya tyi'a jyii 'in 'ni nu nscuin yu 'in ne' si'ya qui'ya m'ni ne', ¹⁴ña'an la ca tne Cristo, ñi nu luhui lati nu mdyaa 'in tloo Ndiose si'ya cha' cuiya' 'in Espíritu nu ndi'in tsala xaa, tca suhui ñi cha' tiyaa 'in na si'ya cha' ngunan' nu nguiaa lo'o 'in na loo cha' ndyija, ña'an ca si'yana tucua tloo na 'in Ndiose, ñi nu lo'o ca. ¹⁵Can' cha' Jesús lca ñi nu ndyi'o cha' 'in na tloo Ndiose si'ya cha' nu cui ti nu mxnu scua ñi, loo nu ngujui ñi nguten qui'ya 'in nu mducui cha'an cha' nu mdi'in tyaa Ndiose ti' culoo, ña'an ca si'yana nchгаа nu ngulohui ñi tca qui'ni ca'an 'in lo'o cha' tsu'hue nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii. ¹⁶Sca quityi cha' 'in yuu, a tucui nu tca chcuа cunta 'in na lja ti' ndi'in x'nan na, ¹⁷cui' ca nu la cua' ngujui can' tca chcuа xca tucui cunta 'in na, si'yana a ntsu'hui lyoo na lja nu ti' lo'o can'. ¹⁸Can' cha' lo'o tne mxnu scua tla Ndiose cha' nu culoo can'. ¹⁹Si'yana Moisés xa mdyi lo'o yu 'in nten nchгаа cha' nu mdi'in tyaa Ndiose 'in yu loo lee can', mscan' yu sca yni quixin' nu naan hisopo lo'o sca juun nga'á, xacan' msñi yu se'en ntsu'hui tne scasca 'ni lo' mxitiyaa' yu 'in na lo'o tyi'a, lo' mscuin yu 'in na loo quityi can', a cunta lo'o se'en ndi'in nten, ²⁰lo' juin yu 'in ne': —Lo'o tne re xnu scua tla Ndiose sca cha' nu ngulo ñi tñan 'in na lo'o um—. ²¹A cunta nscuin yu tne can' 'in te' na'an tsatlyu lo'o nchгаа na nu najo'o 'in yu se'en can'. ²²Cunta cha' 'in lee, la' nchгаа ti na ngüi na si'ya tne. Cha' si'i si'ya tne nu nguilo can' a tca cuten qui'ya 'in nten.

Mxicuten Cristo qui'ya 'in nten

²³Cha' cuaña'an nguinu luhui nchгаа cha' can', na nu lca xñii cha' nu nchca ni' cuaan, ña'an la ca ycui' ca cha' nu nchca la cua, na a lyee la 'ni cha' 'in na lo'o sca lcuan nu ntsu'hui lyoo lati. ²⁴Si'yana Cristo a yten ñi ni' sca se'en nu mtñan yaa' nten chendyu, nu lca xñii sca cha' nu ycui' ca, cui' ca nu yten ñi la ni' cuaan tloo Ndiose si'ya cunta 'in na. ²⁵Una a tyun juesa mdyaa ñi 'in ñi se'en nu caja ñi, tsaña'an ndi'in cha' 'in yu nu ndon loo can' xa nguiten lo'o yu tne nchгаа yjan Se'en nu Luhui can' 'in

Ndiose, una si'i tne yu lca na. ²⁶Cha' cuaña'an ndi'in cha', Cristo 'ni cha' caja ñi nchгаа yjan ti' xa nguia' chendyu re, una ya tucua tsaan siya' ti yten ñi la tloo Ndiiose lo'o tne ñi, si'yana xicuten ñi qui'ya 'in nten. ²⁷Lo' tsaña'an nguinu scua cha' 'in nchгаа nten, siya' ti ntsu'hui cha' caja ne', xacan' ca xñan bsya 'in ne', ²⁸cui' cuaña'an Cristo, siya' ti mdyaa ñi 'in ñi tñan loo nchгаа nten si'yana xicuten ñi qui'ya 'in ne', lo' xa quiaan ñi xiya', a caan 'a ñi si'ya qui'ya, cui' ca nu si'yana quian 'ya ñi 'in tsalca nu nta 'in ñi.

10 ¹Lee can' lca na sca xñii ti cha' nu ntsu'hui cha' caan, una si'i ycuui' ca cha' tsu'hue can' ca lca na, can' cha' a ndiyji ña'an nxnu luhui na 'in nten nu ndiya nan 'in Ndiiose, lo'o ña'an nu ndiquin tucua ne' 'ni tloo ñi cunda scaa yjan. ²Cha' cua na ncuca 'in lee can' suhui na 'in ne' siya' ti, cui' xaa si'yu co' ne' cha' nu ndiquin tucua ne' 'ni can', si'yana jlyo ti' ne' a nducui 'a ne' qui'ya. ³Si'yana lo'o ña'an nu ndiquin tucua ne' 'ni can' nchгаа yjan, tsaloo ti nxu'hua ti' na qui'ya 'in ne', ⁴si'yana tne scasca 'ni can' a nchca 'in na xicuten na qui'ya 'in ne'. ⁵Can' cha' ndeña'an ycuui' Cristo xa yaan ñi loo chendyu re: —A nchca ti' um scasca lcuan uta tne 'ni, can' cha' m'ni um cha' ngulan ña'an nchca ti' sca nten. ⁶A nguinu tsu'hue tiquee um lo'o 'ni nu mdiquin tucua ne' tloo um, uta lo'o lcuan nu mdaa ne' si'ya qui'ya 'in ne'. ⁷Can' cha' ycuin' lo'o um: 'Un ñi nu lca Ndiiose, nde mdiyaan lo' cu'nin ña'an nu nchca ti' um si'yana tsato'o tsaña'an cha' nu cua' nguinu scua loo quityi si'ya cha' ñan—. ⁸Qui'ya na cunta cha' nu ycuui' Cristo ti' culoo xa nu juin ñi: A ncuan xu'hue um scasca lcuan uta tne 'ni, lo' ñi a nguinu tsu'hue tiquee um lo'o 'ni nu mdiquin tucua ne' tloo um, uta lo'o scasca lcuan nu mdaa ne' si'ya qui'ya 'in ne', (lo' siya' lca na cha' nu nchcui' lee can'), ⁹lo' ti' juin la ñi: 'Un ñi nu lca Ndiiose, nde mdiyaan lo' cu'nin ña'an nu nchca ti' um. Si'ya cha' nu ycuui' ñi re mxca ñi cha' nu mdi'in tyaa ñi ti' culoo, ña'an ca si'yana tyi'in tya cui ñi xca cha'. ¹⁰Nguinu luhui na tloo Ndiiose si'ya tne Jesucristo loo nu ncuca ja'an ñi xa mdyaa ñi 'in ñi siya' ti, lo' cu'ni tsu'hue lo'o na tsalaxaa. ¹¹Cha' ñi si'yana yu nu ndyi'o cha' 'in nten tloo Ndiiose, scaña'an ti nguilyu yu ticui' ti loo ña'an ngui'ni yu ndiquin tucua yu 'ni, lo' ñi a nchca xicuten na qui'ya 'in ne'. ¹²Una Cristo siya' ti mdyaa ñi 'in ñi si'ya nchгаа qui'ya 'in na, xacan' yten tucua ñi tso' cueen 'in Ndiiose. ¹³Ti' xacan' nta ñi —tsaya' quinu ta'a cusuun ñi nde tuquiya' ñi—, ¹⁴si'yana siya' ti ngujui ñi lo' msuhui ñi 'in nchгаа nu cua' mdo'o hui 'in ñi, lo' quinu luhui can' tsala xaa. ¹⁵Espíritu nu Luhui 'in Ndiiose ndaa suun lo'o na si'ya cha' re, si'yana ndeña'an juin ñi culo nducua la: ¹⁶— Nde cha' nu cui ti tyi'in tyaan lo'o ne' tiyaa xaa, juin Ñi X'nan na: Quinu yu'hui lee ñan ni' cusya 'in ne', lo' quinu yu'hui na ni' cha' tiyaa 'in ne'—. ¹⁷Lo' ti' juin la ñi: —Ñi xiya' lo' a quia yu'hui 'a tin' qui'ya nducui ne' lo'o cha' ngunan' nu m'ni ne'—. ¹⁸Sca qui'ya nu cua' mchca, a 'ni 'a

cha' ti' caja nu su'hua lyiya' 'in na xiya'. ¹⁹Can' cha', 'un jun ta'a na, cua' jui cha' cuiya' sten na Se'en nu Luhui Lati 'in Ndiöse si'ya tne Jesucristo, ²⁰cua' msla ñi sca tucueen nu cui ti nu ndaa chendyu 'in na, xa ngujui ñi lo' yten ñi la ni' cuaan lo'o tso' 'in cunan' ñi. ²¹Cua' ñii si'yana cua' ndi'in sca nu ndon loo lati nu tyi'o cha' 'in na la tloo Ndiöse, ²²can' cha' tsaa na cui' la tloo Ndiöse lo'o sca cusya nu ñi, lo' a cu'ni tucua ti' na lo'o cha' nu ndiya qui'an ti' na, si'yana cua' nguinu luhui cusya 'in na lo' jlyo ti' na si'yana a nducui 'a na qui'ya, cui' cuaña'an mjyi'an ñi 'in na lo'o tyi'a nu luhui lati. ²³Xñi ton tla na 'in na lo'o cha' nu ndiya qui'an ti' na, lo' a cu'ni tucua ti' na lo'o cha' nu nta na, si'yana ñi ndi'in cha' 'in ñi nu cua' mdi'in tyaa cha' re. ²⁴Scasca na su'hua loo na 'in ta'a na, ña'an ca si'yana nde lyee la chu'hui cha' tsu'hue 'in na, lo' cu'ni na nchgaa loo tñan tsu'hue. ²⁵A cula' ti' na quio' ti'in na lo'o ta'a na, tsaña'an n'ni scasca la tucui, cui' ca nu taa na cha' tnu tiquee 'in ta'a na, lo' nde lyee lati si'yana cua' nchcui cuii' cha' quiaan ñi.

Nu ngui'ni qui'ya lo'o cha' nchca ti'

²⁶Cha' ti' tsa quiñan na cu'ni na qui'ya lo'o cha' nchca ti' na, siya' cua' yu'hui lyoo na cha' nu ñi 'in Ndiöse, a nguinu 'a xca tucui nu xicuten qui'ya 'in na, ²⁷tsaloo ti llyaan sca nu ti'i tlyu nu kujlyo 'in nchgaa ta'a cusuun Ndiöse la loo qui' ndiquin. ²⁸Cha' ntsu'hui nu cucha ti'in sca lee nu ngua'an scua Moisé, lo' cha' ntsu'hui —tucua snan nu taa suun cha' can'—, tsaloo na caja ti nu m'ni qui'ya can'. ²⁹Ña'an la ca lo'o nu sti quiya' 'in Sñe' Ndiöse, na a tlyu la nu ti'i ntsu'hui cha' caan 'in can', lo' cha' cu'ni 'in tne ñi lca na sca na nu coo', cui' cha' nu mdi'in tyaa Ndiöse nu suhui 'in na, tsato'o xcuan tloo can' 'in Espíritu nu llyan lo'o cha' tsu'hue 'in na. ³⁰Cua' ndyu'hui lyoo na 'in ñi nu juin: —Nan' ngui'ni ca'an 'ñan xitucuin nu ti'i can', nan' xu'huan lyiyan' 'in ne', juin Ñi X'nan na—. Nde xca cha' nu nguinu scua: —Ñi X'nan na cu'ni ñi xñan bsya 'in quichen 'in ñi—. ³¹¡Tlyu cha' ca lca na nu tyu na tuyaa' Ndiöse, ñi nu lo'o ca! ³²Una quia yu'hui ti' um xa nu ncuan xu'hue um cha' tsu'hue 'in Ndiöse, tsala ña'an mda loo um lo'o scasca nu ti'i yaan 'in um. ³³Cha' ñi si'yana jui sca xaa mdaja ne' 'in um, lo' hasta tloo nten mxitijin ne' 'in um nu ti'i, a cunta mda yaa' um 'in nu ndijin nu ti'i. ³⁴Cui' cuaña'an mña'an 'tnan ti' um 'in jun nu yu'hui na'an chcuán, tsu'hue ntsu'hui tiquee um xa jui nu ngulaa na nu ndi'in 'in um, si'yana jlyo ti' um la ni' cuaan ndi'in cha' cui'lyiya' nu tsu'hue lati nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii. ³⁵Can' cha' a xcuan tloo um cha' nu ya qui'an ti' um, si'yana loo cha' can' chcuán um sca cha' tsu'hue nu tlyu, ³⁶una 'ni 'a cha' ta loo um lo'o cha' nu ndijin um, lo' xa cua' mducua um tñan cha' nu nchca ti' Ndiöse, xacan' chcuán um cha' tsu'hue nu cua' mdi'in tyaa ñi. ³⁷Una, —cua' nchcui cuii' cha' caan ñi nu ntsu'hui cha' caan, lo' a tiya' 'a ñi lyee la. ³⁸Sca nu quinu

luhui tloon caja chendyu 'in loo nu tsa qui'an ti' 'ñan. Una nu tyi'an chon' lo'o cha' re, a ca tsu'hue chu'hui tiqueen lo'o can'—. ³⁹Una nare! a lca na nu nxiton nde chon' nu ntsu'hui cha' quinan!, cui' ca nu lca na sca nten nu ndiya qui'an ti' nu ntsu'hui cha' tyi'o laa.

Cha' 'in nu ndiya qui'an ti'

11 ¹Xa ndiya qui'an ti' na, a n'ni tucua ti' na cha' nu nta na, tsaloo chcuán ti na cunta 'in na siya' a chcan' na. ²Nu ncua nten cula 'in na, loo nu ya qui'an ti' ne' yu'hui cuiya' ti' Ndiöse 'in ne'. ³Si'yana ndiya qui'an ti' na 'in Ndiöse, tca qui'ya na cunta si'yana lo'o cha' nu ycuí' ti ñi nguia' nchгаа loo na, mtñan ñi 'in na lo'o na nu a chcan'. ⁴Yu Abel si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiöse, mdaa yu sca lcuan nu ntsu'hui lyoo la que 'in nu mdaa Cain, can' cha' Ndiöse yu'hui cuiya' ti' ñi 'in yu lo' ncuan xu'hue ñi 'in na, lo' siya' cua' ngujui yu, una ti' ndiya yu'hui ti' na ña'an ya qui'an ti' yu 'in ñi. ⁵Ticui' cuaña'an yu Enoc si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiöse, nguia lo'o ñi 'in yu ña'an lo'o yu lo' a na'an yu cha' ndyija, —a la 'a ncua chcan' yu si'yana Ndiöse nguiaa lo'o ñi 'in yu la ni' cuaan—, lo' ti' lyijyi tsa lo'o ñi 'in yu xa ngune cha' si'yana yu'hui cuiya' ti' ñi 'in yu. ⁶Cha' a ndiya qui'an ti' na 'in Ndiöse, a ndyijyi ña'an quinu tsu'hue tiquee ñi lo'o na, si'yana nu quia nan 'in Ndiöse, 'ni cha' tsa qui'an ti' culo nducua la si'yana ntsu'hui ñi, a cunta si'yana taa ñi cha' tsu'hue 'in nu quia nan 'in ñi. ⁷Yu Noé si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiöse, ncua ja'an yu cha' nu msu'hua tiyaa ñi 'in yu, sca cha' nu a nchca siya' ña'an nten, lo' mdyisnan mtñan yu sca yca na'an se'en ntsu'hui cha' tyi'o laa yu lo'o nchгаа nu ndi'in na'an 'in yu. Si'ya cha' nu ya qui'an ti' yu mxnu yu 'in nten chendyu lo'o cha' jyi'o, yato'o mchcuán yu cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in nchгаа nu tsa qui'an ti' 'in Ndiöse. ⁸Cui' cuaña'an si'yana ya qui'an ti' yu Abraham 'in Ndiöse, ncua ja'an yu xa nu juin ñi si'yana tyi'o yu quichen se'en ndi'in yu, lo' chcuán yu cunta xca loo yuu se'en ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in yu, siya' a jlyo ti' yu la tiyaa yu xa mdo'o yu se'en can'. ⁹Si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiöse, mdi'in yu loo yuu se'en nu mdi'in tyaa ñi cha' tyi'in yu, mdiyaa yu se'en can' ña'an nchca ti' sca yu nu nda'an ti, lo' mdi'in yu ni' te' na'an, cui' cuaña'an mdi'in yu Isaac lo'o yu Jacob, yu nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an ticui' cha' tsu'hue nu cua' mdi'in tyaa Ndiöse 'in Abraham, ¹⁰cui' si'yana nducua quiloo yu sca quichen nu cua' ndi'in ca, lo' Ndiöse ngulo ñi cha' tiyaa ña'an tsaa' na lo' mtñan ñi 'in na. ¹¹Lo' Sara si'yana ya qui'an ti' 'in Ndiöse, siya' ncua ne' sca nu a ntsu'hui cha' tyi'in sñe', una yato'o mxilyo ña'an ne' lo' mdi'in sca sñe' ne' siya' lca ne' sca nten nu cua' cula, si'yana ya qui'an ti' ne' ñi ndi'in cha' 'in ñi nu mdi'in tyaa cha' can'. ¹²Loo sca yu qui'yu nu cua' cula, nu cua' nta cha' ndyija, yato'o yton qui'an 'a nten —tsaña'an nducua cuii ni' cuaan, cui' tsaña'an ndi'in ysin tu'hua tyi'a

tujo'o—. ¹³Nchгаа ne' re ya qui'an ti' ne' lo' ngujui ne', siya' a mchcuan ne' cunta cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose, una tijyo' ti mnan' 'ya ne' cha' can' lo' a m'ni tucua ti' ne', cui' ca nu tsu'hue ntsu'hui tiquee ne' ncuán xu'hue ne' cha' can', lo' nchcui' ne' si'yana lca ne' —sca nu nda'an ti lo' ndijin ti loo chendyu re—. ¹⁴Tsalca nu nchcui' cuaña'an, ndyi'ya na cha' tiyaa si'yana nda'an nan ne' se'en nu ntsu'hui cha' ca quichen tyi ne', ¹⁵lo' cha' cua na ti' ntsu'hui tiquee ne' quichen se'en mdo'o ne', a tucui ña'an xitucui ne' quiaa ne'. ¹⁶Una si'yana lca tiquee ne' tiyaa ne' sca se'en nu tsu'hue la, cui' la ni' caaan, can' cha' a mxijyi'o ti' ñi ngulo naan ne' 'in ñi lca ñi Ndiose 'in ne', si'yana cua' m'ni chu'hue ñi sca quichen se'en tyi'in ne'. ¹⁷Cui' cuaña'an yu Abraham si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose, mdi'in tyaa yu 'in Isaac tloo Ndiose ña'an nchca ti' sca lcuán, yato'o cui' yu nu ncuán xu'hue cha' nu mdi'in tyaa Ndiose can', mdyaa yu 'in scati sñe' yu si'yana caja can', ¹⁸lo' Ndiose ca lca nu juin lo'o yu: —Loo yu Isaac nu lca sñe' um ntsu'hui cha' cuton ta nten 'in um—. ¹⁹A m'ni tucua ti' yu si'yana Ndiose tla cha' 'in ñi lo' tca cu'ni ñi cha' tyiqui'o yu Isaac, ña'an loo cha' si'yana loo cha' ndyija can' xiya' mchcuan yu 'in sñe' yu. ²⁰Ticui' cuaña'an yu Isaac si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose, mjñan yu 'in ñi si'yana taa ñi cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in chcuua sñe' yu, Jacob lo'o Esaú. ²¹A cunta yu Jacob si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose, mjñan yu 'in ñi si'ya cha' 'in cunda scaa sñe' See xa nu cua' nchcui cuii' cha' caja yu, —lo' xtyi lo'o juesa 'in yca scaan ti yu mdyi tucua yu, lo' m'ni tnu yu 'in Ndiose—. ²²Ticui' cuaña'an yu See xa nu cua' nchcui cuii' cha' caja yu, si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose, mdi'in tyaa yu cha' si'yana ntsu'hui cha' tyi'o nchгаа sñe' ne' Israel se'en lca Egipto, lo' mxnu yu cunta 'in ne' si'yana culyoo ne' tijyan yu xa nu tyi'o ne' se'en can'. ²³Cui' cuaña'an yu Moisés xa ncuá cune' yu, si'yana ya qui'an ti' nten cula 'in yu 'in Ndiose, msu'hua cutsi' jun 'in yu tsani' snan coo', na'an jun si'yana tsu'hue 'a ña'an yu, lo' a ytsen jun tsaña'an cha' nu mdi'in tyaa yu ree can'. ²⁴Xa nu cua' ngula ton yu Moisés can', siya' lca yu sñe' ne' cuna'an sñe' Faraón, una mscuan tloo yu cha' cuiya' can' si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose, ²⁵cui' ca nu nde mdo'o tiquee yu tyijyin yu nu ti'i tsatlyu lo'o quichen 'in Ndiose, lo' si'i nu cu'ni yu qui'ya sca co' xaa tsu'hue chu'hui tiquee yu loo chendyu re. ²⁶Lye la msu'hua loo yu tyijyin yu nu ti'i tsaña'an mdijin Cristo, lo' si'i nu chcui ti' yu cha' cuilyiya' nu ndi'in 'in ne' Egipto, si'yana mdi'in tyaa yu quiloo yu cha' tsu'hue nu qui'ni ca'an 'in yu tiyaa xaa. ²⁷Si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose, mdo'o yu se'en lca Egipto, lo' a ytsen yu tloo ree can' siya' scuen tique' lo'o yu, si'yana a mchcuan yu quiloo yu 'in ñi nu A Chcan'. ²⁸Si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose, m'ni tnu yu ta'a pascua lo' mscuin yu tne 'ni can', si'yana a caja sñe' culoo ne' Israel xa nu cujlyo angujle can' 'in sñe' ne' Egipto. ²⁹Si'yana ya qui'an ti' ne' Israel 'in Ndiose, mdijin

ne' Tujo'o Nga'á ña'an nchca ti' loo yuu ngutyi. Lo'o ne' Egipto ncuca ti' ne' tyijyin ne', una yato'o ngujui yu'hui ne' loo tyi'a can'. ³⁰Cui' cuaña'an si'yana ya qui'an ti' ne' Israel 'in Ndiose, can' cha' nguten ti'in lo'o nu ntsu'hui nchcun quichen Jericó, xa mda'a cati tsaan nu mda'an ne' tyi'iin tu'hua quichen can'. ³¹Ne' cuna'an nducun' nu naan Rahab, si'yana ya qui'an ti' ne' 'in Ndiose, mdo'o laa ne' xa ngujui nchgaa nten nducun' can', si'yana lo'o cha' tsu'hue ncuca xu'hue ne' 'in yu Israel nu ya y'ni quii quichen can'. ³²Ñi lyijyi la cha' ti' chcuin' lo'o um, si'yana chaan tsato'o cha' tyisnan chcu' na cha' 'in yu Gedeón, yu Barac, yu Sansón, yu Jefté, cha' 'in Davi, yu Samuel, uta nchgaa la ña'an yu nu mxicyui' Ndiose 'in cua' s'ni. ³³Si'yana ya qui'an ti' ne' 'in Ndiose, m'ni ne' canan 'in scasca quichen tnu, m'ni cuiya' ne' cha' 'in nten can' lo'o cha' 'in lee, mhcuan ne' cunta cha' nu mdi'in tyaa Ndiose, —lo' mducun ne' tu'hua cuichi—, ³⁴lo' m'ni ne' canan 'in quii' tnu, a ngujui ne' lo'o tu'hua bxyti, msu'hua ne' juesa siya' na'an ti' ne', m'ni ngula ti' ne' xa m'ni ne' cusuun, lo' mducui lyi'o ne' 'in yu sindatu nu mdo'o tijyo'. ³⁵A cunta ntsu'hui ne' cuna'an nu mhcuan cunta 'in sñe' xa mdyiqui'o, una ntsu'hui nu mdijin nu ti'i tnu tuyaa' nten nu nducun', siya' jui ña'an tyi'o laa ne' una mscuan tloo ne' cha' can', si'yana nducua tloo ne' tyiqui'o ne' lo' caja sca chendyu nu tsu'hue lati 'in ne'. ³⁶Ntsu'hui nu cua' ña'an ti m'ni lyi'o ne' 'in lo' mjiyi'in ne' 'in, a cunta ntsu'hui nu mscan' ne' 'in lo'o carena lo' msu'hua ne' 'in na'an chcuca. ³⁷Ntsu'hui nu yjui ne' 'in lo'o quee, msi'yu ne' 'in lo'o cierra, mxitijin ne' 'in nu ti'i cha' tsala ña'an ta loo, ntsu'hui nu ngujui lo'o tu'hua bxyti, cua' la mda'aan ne', yco' ne' quijyin 'ni, nguinu ti'i ña'an chendyu 'in ne', mdijin ne' cha' xi'in, cua' ña'an ti jui nu m'ni lyi'o 'in ne'. ³⁸Tsaña'an nu ntsu'hui lyoo jun re, a ntsu'hui suun 'in nten chendyu cuca xu'hue 'in jun. A cunta mda'an snan yu'hui jun se'en ngutyi, loo qui'ya, tuquee, a cunta nde ni' tuyuu. ³⁹Nchgaa jun re ya qui'an ti' jun 'in Ndiose, lo' yu'hui cuiya' ti' ñi 'in jun, siya' cuaña'an a ngula ña'an jun cha' nu mdi'in tyaa ñi lo'o jun. ⁴⁰Una Ndiose mdi'in tyaa ñi sca cha' nu tsu'hue lati nu qui'ni ca'an 'in nare', si'yana tsatlyu ca chcu' cha' 'in na lo'o jun.

Scati 'in Jesús chcuca quiloo na

12 ¹Cha' tsa cuaña'an qui'an jun ndi'in jun chcuca tyi'iin tso', xcuan tloo na nchgaa loo cha' nu nchcu' ndijin loo chendyu 'in na uta qui'ya nu nxican' ton 'in na, lo' su'hua na juesa tsaa na nde loo tucueen nu cua' nguiaa na. ²Chcuca quiloo na 'in Jesús, ñi nu mducua suun cha' nu ndiya qui'an ti' na, lo' lca ñi sca cuiya' se'en ntsu'hui cha' tiyaa na, siya' mdijin ñi nu ti'i loo cusi, una tsu'hue ntsu'hui tiquee ñi, a mxijyi'o ti' ñi lo'o cha' can', lo' yten tucua ñi tso' cueen 'in Ndiose la ni' cuaan. ³Quiñan ti' um tsala ña'an ti'i mdijin Jesús tuyaa' nten qui'ya chendyu

lo' mda loo ñi, cuaña'an caja la cha' tnu tiquee 'in um lo' a cu'ni na'an ti' um. ⁴Si'yana tsaña'an nu nxcuan tloo um scasca loo qui'ya, a nchca tiyaa um cuiya' nu cujuí ne' 'in um si'ya cha' can'. ⁵¿Ta cua' ngujlya ti' um ña'an nda cueen Ñi X'nan na 'in um, 'un nu lca sñe' ñi, xa juín ñi: — Sñen!, a xcuan tloo um cha' nu culo'o Ñi X'nan na 'in um, lo' a lyi'un ti' um xa nu xun lo'o ñi 'in um, ⁶si'yana Ñi X'nan na nda cueen ñi 'in tsalca nu n'ni ñi 'tnan, lo' njyi'in ñi 'in nu lca sñe' ñi—? ⁷Cha' ta loo um nchgaa cha' re, nchca chcan' ña'an si'yana lca um sñe' Ndiöse. ¿Ta ntsu'hui nten nu a xun lo'o 'in sñe' xa nu si'i ña'an n'ni? ⁸A tucui nu ta a ndyijyi nu nda cueen 'in, una cha' Ndiöse xnu ñi 'in na cuati ña'an, a lca na ycuí' ca sñe' ñi xacan'. ⁹A cunta nten cula 'in na, lo'o can' mda cueen 'in na lo' m'ni suun na 'in, ¿ta si'i lyece lati ndon loo cha' ca ja'an na 'in Stina Ndiöse lo' caja chendyu 'in na? ¹⁰Cha' ñi si'yana nten cula 'in na mda cueen jun 'in na sca co' xaa tsaña'an nu ncuca 'in jun, una tso' nu 'in Ndiöse ndlo'o ñi 'in na si'yana ca nu tsu'hue 'in na, lo' ca luhui cha' tiyaa 'in na tsaña'an nu lca ñi. ¹¹Cha' ñi si'yana a tucui tsu'hue ntsu'hui tiquee xa ndijin scasca loo cha', cui' ca nu nde lu'un ti' can', una tiyaa xaa nchca chcan' loo cha' tsu'hue nu ljun lo'o na 'in nu mda loo cha' can'.

Cha' 'in nten nu nxcuan tloo cha' tsu'hue 'in Ndiöse

¹²—Can' cha' xñi um yaa' um lo' su'hua um juesa tyiton um xiya'—, ¹³lo' —tyi'an um sca tucueen nu ñi ti—, si'yana nu na'an ti' a tyi'o tso' can', cui' ca nu ca chcuí cha' tiyaa 'in. ¹⁴A cunta cunan um ña'an nu tyi'in tsu'hue um lo'o nchgaa tucui lo' tyu'hui um sca chendyu nu luhui, si'yana a tucui nu tca tiyaa tloo Ñi X'nan na cha' a luhui cusya 'in. ¹⁵Xñi um cunta si'yana a tyi'o tso' um sii' cha' tsu'hue 'in Ndiöse, uta cutsu sca cha' ngunan' lja um lo' tyisnan cu'ni na tucui loo chendyu 'in um, lo' tsato'o qui'an nu cu'ni lyi'un na chendyu 'in. ¹⁶A nchca cha' sten yu'hui um lo'o scasca tucui uta sti quiya' um cha' 'in Ndiöse, ña'an nchca ti' Esaú xa yjuí' yu ña'aa'n cha' tsu'hue nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in yu si'ya sca qui'nan ti cha' nchcu. ¹⁷Jlyo ti' na si'yana nde loo la ncuca ti' yu chcuca yu cha' tsu'hue can', una jui nu mscuan tloo 'in yu, lo' a jui 'a ña'an nu cu'ni chu'hue yu cha' can' siya' nguilo tyi'a quilo yu. ¹⁸Una 'un xa ya qui'an ti' um a yaa um se'en nducua ca qui'ya Sinai, se'en mdo'o quii' loo qui'ya can', a cunta tla yta na, ngo'o yu'hui coo 'in na lo' lyece nchca cui'in, ¹⁹lo' lja ycuí' Ndiöse lo'o ne' cueen 'a ngune ña'an nchca ti' sca cuhiii, nu hasta mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ñi si'yana a chcuí' a ñi, ²⁰si'yana cua' a ta loo 'a ne' lo'o cha' nu ngulo ñi tñan: —Si'yana hasta 'ni cha' tsa ta'an 'in sii' qui'ya can', 'ni cha' caja 'in lo'o quee uta lo'o quilyaa chcuca—. ²¹Ndyijyin ya' tlyu cha' nu ncuca can', nu hasta lo'o juín Moisé: Mchcuca si'yana lyece nguitsen cha' re. ²²Una 'un xa ya qui'an ti' um mdiyaa um se'en nducua qui'ya nu naan Sion, se'en lca quichen

tyi Ndiose, ñi nu lo'o ca, cui' Jerusalén la ni' cuaan se'en ndi'in tyun mii angujle, ²³can' ndiyo! ti'in tsalca nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose nu cua' ngua'an scua nii la ni' cuaan, can' nducua Ndiose, ñi nu N'ni Cuiya' Cha' 'in nten, a cunta can' ndi'in cusya 'in jun nu cua' ngujui, nchgaa nu ñi ndi'in cha' 'in nu cua' nguinu luhui tloo ñi, ²⁴can' nducua Jesús, ñi nu M'ni Cha' nchca cui nchgaa cha' re, si'ya tne nu mscuin ñi la ni' cuaan, lo' tne can' a lca na ña'an nchca ti' tne yu Abel nu ntsu'hui cha' tyu'hui lyi'ya', cui' ca nu lca na tne nu culo laa 'in na. ²⁵Xñi um cunta si'yana a xcuan tloo um 'in ñi nu nchcui' lo'o na. Cha' cuaña'an a mdo'o laa nten loo chendyu re siya' jui nu msu'hua tiyaa 'in ne', ña'an la ca nare', na ti' caja ña'an tyi'o laa na cha' xcuan tloo na 'in ñi nu nchcui' lo'o na ti' la ni' cuaan. ²⁶Xa ycui' Ndiose loo qui'ya Sinai, hasta nguñan tucui chendyu, una cua' ñii cua' mdi'in tyaa ñi xca cha', lo' juin ñi: —Xiya' ti ntsu'hui cha' xiquiñan tucuin chendyu re, una cua' lo'o nde ni' cuaan xacan'—. ²⁷Nde cha' juin ñi xiya' ti can', si'yana cu'ni tyii ñi na nu chcan' loo chendyu re, lo' xnu scua tla ñi na nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii. ²⁸Lo' si'yana cua' jui sca chendyu 'in na nu a ntsu'hui 'a cha' tsatii se'en ndlo Ndiose tñan, can' cha' tsu'hue ntsu'hui tiquee na cu'ni tnu na 'in ñi tsaña'an nu nchca ti' ñi, lo'o suun ña'an tiyaa na tloo ñi lo'o sca ytsen ni' cusya 'in na, ²⁹si'yana —Stina Ndiose lca ñi sca quii' nu njlyo nchgaa loo na—.

Cha' nu ntsu'hui cha' cu'ni jun

13 ¹Tsa quiñan um chu'hui cha' tsu'hue 'in um scasca um. ²A jly'a ti' um taa um se'en quinu jun nu nda'an ti, si'yana ntsu'hui nu mdaa na'an 'in se'en nguinu angujle, siya' a ngujlyo ti' tucui ca lca can'. ³Quia yu'hui ti' um 'in nu ntsu'hui na'an chcu'an, lo' cu'ni um cunta si'yana tsatlyu ntsu'hui um lo'o can', ticui' cuaña'an lo'o nu nxitijin ne' 'in nu ti'i, cu'ni um cunta si'yana lo'o um ndijin um nu ti'i. ⁴Cunan um ña'an cu'ni co'o um 'in um luhui ti lo'o nten 'in um, una nu nguiten yu'hui lo'o scasca ne' cuna'an, Ndiose cu'ni ñi xñan bsya 'in can'. ⁵A taa um ya' ca lca tiquee um lo'o cha' cuilyi'ya', lo' qui'ya tu'hui ti' um lo'o tsa na nu ndi'in 'in um, si'yana ndeña'an juin Ndiose: —A siya' xnun 'in um cuati ña'an, lo' ñi a cula yaan' 'in um—. ⁶Can' cha' tca chcui' na lo'o nu nchgaa lca tiquee na: —Ñi X'nana na nda yaa' ñi ñan, lo' a xicutsen tin' lo'o ti'i nu tca cu'ni nten lo'on— ⁷Quia yu'hui ti' um 'in tsalca nu ntsu'hui cunta 'in um ni' lyaa, yu nu ycui' cha' 'in Ndiose lo'o um, xñi um cunta chendyu nu mdu'hui yu lo' chcui ncha'an um cha' nu ya qui'an ti' yu. ⁸Jesucristo scaña'an ti ñi nchgaa xaa: Tsaan lca, cua' ñii, lo' cui' ñi tsala xaa. ⁹A taa um ya' caja nu cuñilyi'o 'in um lo'o scasca cha' nu a nchcua ta'a lo'o cha' nu 'in Ndiose. Lyee la ntsu'hui lyoo nu su'hua loo um cha' tsu'hue 'in ñi lo' si'i nu chcui ncha'an um scasca loo cha' si'ya cha' nchcu, nu a sca cha' tsu'hue jui 'in ne' lo'o. ¹⁰Nare' ndon sca se'en n'ni tnu na 'in Ndiose la

ni' cuaan, lo' yu nu ti' nguia ncha'an cha' 'in te' na'an can', a tca cu yu na nu nducua can'. ¹¹Lo' si'ya qui'ya 'in nten quichen, yten lo'o yu tne 'ni se'en nu luhui lati 'in Ndiose, una cunan' 'ni can' ndiquin ti'in yu 'in na nde tu'hua quichen. ¹²Cui' cuaña'an Jesús mdijin ñi nu ti'i nde tu'hua quichen, si'yana suhui ñi 'in nten lo'o tne ñi. ¹³Can' cha' lo'o nare' tyi'o na nde tu'hua quichen lo' quia nan na 'in ñi, lo' ca sca cha' ti 'in na lo'o ti'i nu mdijin ñi. ¹⁴Si'yana loo chendyu re a la quija lyoo sca quichen se'en tyi'in na tsala xaa, cui' ca nu nta na sca quichen nu taa Ndiose 'in na tiyaa xaa. ¹⁵Can' cha' si'ya Jesús, cu'ni tnu na 'in Ndiose nchgaa xaa, taa na sca lcuan 'in ñi lo'o ña'an nu cula lo'o na 'in ñi, lo'o cha' nu chcui' na taa na loo ñi. ¹⁶A nchca cha' cula' ti' na cu'ni na tsu'hue, lo' ta yaa' ta'a na scasca na, si'yana ticui' sca lcuan nu ndyu'hui cuiya' ti' Ndiose ca lca na. ¹⁷A cunta ca ja'an um 'in scasca yu nu ntsu'hui cunta 'in um se'en ndiyo' ti'in um, lo' tucua um tñan cha' nu nchcui' yu si'yana cui' yu ntsu'hui yuhue ti' yu 'in um lo'o tso' nu 'in Ndiose, ñi nu ntsu'hui cha' tyaa yu cunta 'in um tiyaa xaa, ña'an ca si'yana cu'ni yu tñan ndon ti' yu, si'yana a sca cha' tsu'hue ljyaan 'in um cha' ta lu'un ti' yu. ¹⁸Jñan um 'in Ndiose si'ya cha' 'in hua, jlyo ti' hua si'yana luhui cha' tiyaa 'in hua, lo' nducua tloo hua tyi'o tsu'hue nchgaa tñan nu cu'ni hua. ¹⁹Jñan cha' tsu'hue 'in um si'yana nde lyee la jñan um 'in Ndiose, si'yana taa ñi cha' cuiya' xitucuin se'en ndi'in um nu ndla la.

Xa msla' ta'a jun

²⁰Ndiose, ñi nu n'ni cha' nxitñan' cusya 'in na, ñi nu m'ni cha' mdyiqui'o Ñi X'nan na Jesucristo, ñi nu ndon loo lati nu ntsu'hui cunta 'in nu cua' ngulohui Ndiose, si'ya tne ñi m'ni Ndiose cha' nguinu scua tla cha' nu cua' mdi'in tyaa ñi, ²¹lo' cu'ni ñi cha' ca chcui cha' tiyaa 'in um si'yana tca cu'ni um cha' nu nchca ti' ñi, lo' si'ya Jesucristo cu'ni Ndiose cha' ca lca tiquee um lo'o cha' nu ndyu'hui cuiya' ti' ñi, scati 'in ñi ntsu'hui cha' cu'ni tnu na tsala xaa. Amen. ²²Mjñan cha' tsu'hue 'in um, 'un jun ta'a na, si'yana cuan xu'hue um cha' nu ycuin' lo'o tsa chin' cha' nu ngua'an re. ²³Quitsan' 'in um si'yana yu ta'a na Timoteo cua' mdyi'o yu na'an chcuin, lo' cha' quila yu ndla la se'en ndi'in, lo'o yu ta'a tsa'an se'en ndi'in um. ²⁴Chcui' cha' um 'in nchgaa yu nu ntsu'hui cunta 'in um tñan loon, tsatlyu lo'o nchgaa la ña'an jun ta'a na. Ticui' cuaña'an jun ta'a na Italia nchcui' cha' jun 'in um. ²⁵Cha' tsu'hue 'in Ndiose quinu lo'o um tsala xaa. Amen.